Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

№ 35 (64) Аўторак, 25-га кастрычніка 1927 г. м. Вільня. Год II.

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзен[...] Цана нумару 20 грош.

Нацыянальнае а[...] і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнасьці.—Шырок дэмакратызм.-[...]цыянальная царква.—Краевая згода.—Далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй

Падпісная ца[...]
„ з[...]

Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno ul. Zawalna 6 m. 4
[...]цыя адчынена ад 12—2 гадз. штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: На 1 старане —20 гр.
„ У тэксце . —40 гр.
„ На 4 старане —15 гр.
За кожны мілім. шырыны ў 1 шпальту.
Старана мае 8 шпальтаў.

ГАНЬБІ ІДЭІ.

Маршалак Пілсудзкі 12 траўня 1926 г. прынёс вялікую ахвяру: кроў і жыцьцё тысячы жаўнераў *свайго* войска, якія згінулі у братабойчай бітве. Ахвяра страшная!...

Але гэтая ахвяра была спавадвана няўхібнымі варункамі часу, павінна была быць прынесенай для Ідэі — Ідэі ня толькі ратаваньня Польскай Дзяржавы, — але Ідэі вышэйшай за самае паняцьце Дзяржавы, — ідэі чалавечнасьці, Ідэі Духу і Моралі чалавека. У гэтай Ідэі і нам — пакрыўджанаму, і прыгнечанаму *Беларускаму Народу*, зазіга-целі ясныя прамені. Бо ці ня ёсьць першымі праменямі, — пасьля яшчэ гэтак нядаўняга паходу „грабшчыны" на беларускае школьніцтва і поўны яго разгром — адчыненьне *першых урадовых* беларускіх школак Урадам Пілсудзкага?

Ці ня ёсьць першымі праменямі нашыя першыя беларускія гмінныя Рады і нашы войты — беларусы?...

Ці ня ёсьць для гаротнага беларуса — селяніна праменем тая гаспадарчая дапамога, якая чым дальш, тым больш ідзе на нашую вёску?

Нехай усяго гэтага мала, але гэта пачатак лепшага, — першыя ясныя прамені лепшай будучыні.

І з усёй шчырасьцю вітаючы гэтыя першыя праявы новага курсу палітыкі у адносінах да Беларусоў Ураду Маршалка Пілсудзкага, мы ня можам маўчаць перад тымі крыўдамі, якія засталіся і зьяўляюцца няшчасьцем Беларускага Народу і безумоўна шкодзяць Дзяржаве!

Аднэй з найбольшых гэтых крыўдаў ёсьць гаспадараваньне ў нас дрэнных адміністратараў: хто ня ведае, што ў нас „на крэсах" старасты — гэта маленькія цары? Гэтыя цары ня толькі правяць: яны штэмплююць усіх людзей на „благанадзёжных" і „неблаганадзёжных". Ня раз ужо здаралася, што рэдка хто з паноў старастаў папярэдніх урадаў знаходзіў сярод беларусаў „благанадзёжных". І вось пры відавочнай направе многіх галінаў нашага „крэсавага" жыцьця направа адміністрацыі ідзе ў нас паволі. Яскравым прыкладам гэтага ёсьць здарэньне з вялейскім старастай п. Нітаслаўскім. Гэты цадзік мысьліць да гэнага часу старымі катэгорыямі, і гэтыя свае катэгорыі ён стасуе у жыцьці. „Курьер Варшаўскі" падаў цікавы і характэрны вывяд з гэтым старостай, у якім п. Нітаслаўскі прыраўняў Беларускі Народ амаль не да быдла, „якое можна вырабіць, як хочаш".

Аднак-жа факты гаспадараваньня п. Нітаслаўскага у ягоным Вялейскім павеце кажуць зусім аб іншым...

У *ягоным* павеце была найбольш распаўсюджана камуністычная і антыдзяржаўная праца! Праўда ён кажа, што яму пашанцавала, бо „яму удалося збыць 8 найгоршых гмінаў, апанаваных камуністамі", з якіх потым зрабіўся Маладэчанскі павет. А вось нашым арганізацыям падчас выбараў у самаўрады ува ўсіх гмінах гэтага-ж „камуністычнага" (паводле зданьня п. Нітаслаўскага!) Маладэчанскага павету удалося правясьці шчырых беларусоў — нацыяналістаў, безумоўна лёяльных да Польшчы, праваліўшы амаль не пагалоўна кандыдатаў Грамады! А у п. Нітаслаўскага у пазасталых лепшых гмінах паводле яго асабістых рэвэляцыяў, да гэтага часу ўсё кіпіць, і „народ чакае перамены!" Мала таго, у гэтым Маладэчанскім павеце нашыя арганізацыі гэтак узмацаваліся, што маюць сваіх беларускіх войтаў і 19 аддзелаў „Прасьветы". І гэта там, дзе Грамада мела сваіх 168 гурткоў, як наследства п. Нітаслаўскага.

Польскі дэмакратычны орган „Kur. Wil." у № 240 у артыкуле, пасьвячоным справе п. Нітаслаўскага, кажа, што „гэткаму старасьце няма мейсца „на крэсах". А мы скажам, што гэткіх, як п. Нітаслаўскі, яшчэ ёсьць шмат. Але апрача паноў старастаў, не адпавядаючых ні духу часу, ні кірунку ці інтэнцыям Ураду Пілсудзкага, шмат ёсьць яшчэ дробных шкоднікаў, гэтых маленечкіх рэфэрэнтаў старосьцінскіх, а нават гмінных пісараў. Гэтыя дробныя „ужэнднікі" прапітаны *старым* духам. Часта яны крэпка зьвязаны з эндэцыяй. Дык іх — выраўняць безумоўна нельга. А яны ёсьць галоўныя выканаўцы волі ўраду. Гэта яны штэмплююць беларускае сялянства, а паны старасты мусяць ім верыць і гэтыя штэмплі зацьвярджаць! Аб тым, як аб'ектыўна могуць паінфармаваць гэткія дробныя сошкі і колькі нарабіць крыўды і шкоды, яскрава сьведчыць факт звальненьня войта Палачанскай гміны Пятровіча, адданьне яго гэтымі дробнымі ўрадоўцамі пад суд і *поўнае ўневінненьне* Пятровіча судовай уладай з паўторным выбраньнем яго на войта для служэньня Народу. Ня толькі ўрадоўцы, якія гэтак „аб'ектыўна" рэфэравалі справу п. старасьце, што ён адразу-жа да суда звольніў п. Пятровіча, ня мелі непрыемнасьцяў, але галоўны вінавайца і інспіратар эндэцка-абшарніцкай кумпаніі пісарМіньковскі, якога часова ўбралі з Палачанскай гм., зноў вернуты ў Палачанскую гміну!...

Мы вітаем санацыю адміністрацыі. Цалком згаджаемся з „Kur. Wil.", што гэткіх адміністратараў, як Нітаслаўскі, не павінна быць. Але адначасова лічым, што санацыя павінна пайсьці глыбей — уключна да гмінных сэкрэтароў. Толькі тады тая Ідэя, за якую праліта кроў і паложана гэтулькі ахвяраў і працы, дасьць свае плады.

Ад Рэдакцыі!

У наступным нумары будзе зьмешчаны тэкст дэклярацыі на ўрадавыя беларускія школы на 1927—28 школьны год і інструкцыя, што трэба рабіць, каб дабіцца беларускай школы.—Той не Беларус і не сын свайго Народу, хто ня зложыць дэклярацыі школьнаму інспэктару з дамаганьнем роднай школы.

Палітычны агляд.

Нам могуць закінуць тое, што мы зашмат удзеляем увагі Радавай Расеі і бальшавізму наагул. „Гэта ужо становіцца нудна, старое,—можа сказаць хто-небудзь.—Кожны дзень аб адным і тым-жа. Ці ня можна знайсьці новую тэму?"

Гэта так. Абрыдла ужо гаварыць і пісаць дзень за днем у працягу 10 гадоў аб гэтай заразе. Але нажаль бяз гэтага ніяк ня можна абыйсьціся пры усім хаценьні.

Апрача таго, што адна пятая частка сьвета знаходзіцца пад поўнаю уладаю бальшавізму, прашкаджаючаму гэтай частцы сьвета пачаць нармальнае, палітычна-эканамічнае жыцьце нароўні з іншымі дзяржавамі, чатыры пятых рэшты сьвета знаходзіцца пад беспасрэднім уплывам гэтай заразы. І дзе бы што не здарылася: ці кітайская хатняя вайна, ці англійская забастоўка вугляконаў, ці паўстаньне у Марокко, ці сацыяльныя непарадкі ў розных дзяржавах, — трэба толькі пакапацца і абавязкова знойдзеш руку бальшавікоў.

Ніткі усіх сьвятовых праступных афэраў вядуць да маскоўскага Крамлю.

Гэта нябывалае ў сьвятовай гісторыі зьявішча, што ўсе матэрыяльныя і духоўныя сродкі і высілкі 150 мільённага народу скіраваны на тое, каб зрабіць нязносным жыцьце ў рэшце сьвета і „разьдзьмухаць сьвятовы пажар". Праўда бывалі выпадкі ў гісторыі, калі адзін народ перамагаў другі, безпасрэдня прымыкаючы да яго. Гэтак старадаўняя Грэцыя, а затым Рым захоплівалі увесь Блізкі Усход і прымежныя з Сярод-земным морам старонкі. Францыя эпохі напальена захапіла усю Эўропу. Але французам ня было ніякай справы, напрыклад, да Амэрыкі ці Кітая, як ні маючых нічога супольнага з імі. Што ж датычыць Радавай Расеі, пад якою трэба разумець выключна інтэрнацыянальную банду камуністаў, дык яна умешываецца ў унутраныя справы усіх бяз вынятку дзяржаваў, выклікаючы ўсялякія непарадкі.

Цяпер ласьне крэмлеўскія дыктатары рыхтуюцца да сьвяткаваньня 10 угодкаў кастрычнікавай рэвалюцыі 1917 г. І дзеля гэтага нявольна узьнікае пытаньне: чаму павінен бальшавізм сваім 10-ці гадавым істнаваньнем у Расеі, ня гледзячы на тое, што зьяўляецца агульнаю заразаю? Ці зьяўляецца дзесяцігадовы пэрыяд істнаваньня адзнакаю яго трваласьці?

Адказаць на гэтыя пытаньні ў звычайным газэтным артыкуле немагчыма. Гэта настолькі вялізарнае зьявішча, што толькі з пэўнай гістарычнай дыстанцыі можна яго высьвятліць.

На пасьпех бальшавізму ў Расеі уплывалі як унутраныя чынікі, гэтак сама і вонкавыя. З першых трэба адцяніць малакультурнасьць і духоўную цямнату расейскіх народных масаў, іх беднасьць і сацыяльную прыніжаннасьць. Толькі расейскі народ, прызвычаены бяз скаргі знасіць у працягу сталецьцяў няволю царскага рэжыму, мог цярпець бальшавіцкі рэжым у працягу 10 гадоў. Толькі пры такой сацыяльнай няроўнасьці клясаў, якая істнавала у дарэвалюцыйнай Расеі, бальшавіцкая прапаганда магла мець пасьпех.

Але вельмі паважную ролю у перамозе бальшавізму у Расеі адыгралі вонкавыя чынікі, якія выступілі ў пэрыяд гэтак званага „белага руху" і на кожным кроку яму перашкаджалі. Пачынаючы з таго момэнту, калі нямецкі гэнэральны штаб перавазіў у заплёмбаваных вагонах на нямецкай тэрыторыі з Швэйцарыі у Расею ўсю бальшавіцкую банду на чале з Леніным, Троцкім, Зіноўевым і К-о, якім апрача гэтага даў 70 мільёнаў марак на агітацыю ў Расеі і аж да гэтага мамэнту ёсьць нямала вонкавых чынікаў, якія зацікаўлены ў захаваньні бальшавізму ў Расеі. Нямеччына да гэтай пары не перастае падтрымляць бальшавізм у Расеі, лёгка перахварэўшы ім у сябе дома. Нядаўна вельмі цікавае прызнаньне выказаў Троцкі у сваей прамове, за якую быў выключаны з прэзыдыума комінтэрна. Вось апошняя частка яго прамовы:

„Наш, гэтак званы, пралетарскі ўрад істнуе толькі па міласьці Бэрліна. Калі нямецкія банкіры і прамыслоўцы спыняць свае крэдыты, дык мы зробімся банкрутамі. Для паноў, знаходзячыхся на Вільгэльмштрасэ (міністрэрства заграцічных справаў на вуліцы Вільгэльма у Бэрліні), спэкуляцыя, якая вядзецца імі з нашай радавай дзяржавай, зьяўляецца самаю выгаднаю з усіх. Ужо цэлы год, як яны зьяўляюцца запраўднымі панамі Масквы.

Гэтыя паны граюць тую ролю, якую гралі у царскі пэрыяд. І хто ведае, ці не прададуць яны нас заўтра? Чэмбэрлен робіць сваё. Ен скора падпарадкуе сабе Штрэзэмана і К-о, і тады нашымі хаўрусьнікамі стануць з аднаго боку нямецкія лёкаі — камуністы, а з другога граф Вэстарп. Вось да чаго давялі нас Сталін і яго кліка"...

Аб тых карысьцях, якія маюць немцы з хаўруса з бальшавікамі, мы ужо пісалі ня раз і дзеля гэтага на гэтым мы ня будзем спыняцца. Але і апрача немцаў бальшавікі маюць шмат прыхільнікаў з „інтарэсу". Працаўнікі усіх стран хочуць, каб істнаваў бальшавізм у Расеі, якім можна пужаць, як чырвоным пужалам, капіталістаў. Многія дзяржавы хочуць падтрымліваць бальшавізм у Расеі, бо ён аслабляе страну і пазбаўляе яе той сілы, актыўнасьці і аўторытэта, якую мела-бы расейская дзяржава пры народным нацыянальным урадзе. Перасьледуючы афіцыяльна камунізм у сябе дома, некаторыя дзяржавы умысна падтрымліваюць мару бальшавізму, каб мець апраўданьне у сацыяльных ці нацыянальных прасьледаваньнях. Гэткім чынам, ня гледзячы на тое, што бальшавізм зьяўляецца найвялікшым благам як для работнікаў і сялян, гэтак сама і буржуазіі, ім аднолькава карыстаюцца як тыя, так і другія для сваіх мэтаў, і кожны актыўна ці пасыўна падтрымляе яго. Вось дзеля чаго барацьба з бальшавізмам гэтак затруднена і бальшавікі дзякуючы гэтаму цяпер сьвяткуюць 10 угодкі.

Але мала-па-малу сьвядомасьць таго, што бальшавізм прычыняе больш шкоды, чым карысьці, пачынае захопліваць усе шырэйшыя колы. Вынікам гэтага зьяўляецца тое, што капіталістыя чужаземных дзяржаваў аканчальна адмовілі бальшавікам у грашовай запамозе, без чаго яны ня могуць істнаваць. Затым і самыя работнікі пераканаліся ў тым, што бальшавізм зусім ня страшны для буржуазіі і што ён больш прычыняе шкоды работніцкай клясе, чым капіталістам. Доказам гэтага служыць няўдача англійскай забастоўкі, пагоршыўшай варункі жыцьця англійскіх вуглякопаў. І дзеля гэтага англійскія работнікі, на якіх больш усяго пакладалі надзеяў бальшавікі, першымі пайшлі на разрыў з імі.

А калі да гэтага далучыць яшчэ тое, што бальшавізм унутры страны ня здолеў схіліць на свой бок ані воднай клясы і перамагчы эканамічныя труднасьці, якія павялічваюцца з кожным днём, дык прыдзецца прыйсьці да выніку, што ўсё-ж такі бальшавізм хутка мусіць зьнікнуць з паверхні зямлі, як праціванатуральнае зьявішча. Літэральна няма ані воднага доваду, які гаварыў-бы на карысьць трвалага істнаваньня бальшавізму ў Расеі. І дзеля гэтага 10 угодкі бальшавізму ў Расеі ці ня будуць яго хаўтурамі.

N.

З жыцьця нашых арганізацыяў.

КАМІТЭТ ПА СПРАВАМ САМАУРАДАУ.

Справа войта Вялейскай гміны п. Александра Субоча, не зацьверджанага бяз ўсялякіх прычынаў Вялейскім Старостай, пасьля нашай інтэрвэнцыі у п. Ваяводы парушаецца памысна.

Сябры К ту п. Друцкі-Падбярэзкі у справах самаўрадавых выяжджаў на некалькі дзён у гміны Юрацішкаўскаю і Трабскаю Валож. пав. Вярнуўся і у тых-жа справах выехаў зноў у Баранавіцкі павет.

Сябры К-ту п. п. Вярнікоўскі і Ярош у справах Самаўрадаў выехалі. — Першы у Маладэчанскі і Вялейскі, а другі — у Нясьвіскі паветы.

„ПРАСЬВЕТА".

Пры Трабскім гуртку „Прасьветы" арганізуецца аматорскі тэатр.

Створаны і паўсталі да жыцьця новыя гурткі „Прасьветы" ў Корсановічах—Красносельскай гміны, у Агародніках і Гірэвічах—Ракаўскай гміны і у м. Астрыне—Лідакага павету.

Лебедзеўскі гурток „Прасьветы" зьвярнуўся да Цэнтр. Рады Т-ва „Прасьветы" з просьбаю атрымаць дазвол на аб'ездное кіна. Цэнтр. Рада „Прасьветы" захады зрабіла і у хуткім часе будзе атрыманы дазвол.

АМЭРЫКАНСКАЯ ПАЗЫКА.

Апошняя амэрыканская пазыка (72 міл. даляраў на 7% гадавых) мае галоўным чынам характар стабілізацыйны (узмацненьне злотага). У згодзе з амэрыканскімі фінансістамі польскі ўрад выпрацаваў плян узмацненьня цяперашняй памыснай фінансавай сытуацыі дзяржавы, ў першую чаргу ўзмацненьня фундамэнтаў польскай валюты.

Паводле гэтага пляну злоты будзе аканчальна ўстабілізаваны на роўні цяперашняга курсу — 8,90 зл. за даляр. Грашавы рух у Польшчы будзе ўпарадкаваны ў тым сэнсі, што дзяржаўныя білеты для здачы, якіх да 20 верасьня было ў руху каля 250 міл. зл., будуць зусім вызьняты і заменяны на палову білетамі Польскага Банку і палову сярэбранымі манэтамі і білёнам, сума якіх не павінна перавышаць 320 міл. зл. Затым будуць выкуплены і вызьняты з руху скарбовыя білеты. Дальш плян гэты прадбачыць павялічэньне аснаўнога капіталу Польскага Банку да 150 міл. зл. і стварэньне „жалезнага рэзэрва“ ў суме 75 міл. зл. Усе гэтыя сродкі павінны ўзмацніць злоты і зрабіць з яго моцную і пэўную валюту.

Цікавыя выясьненьні значэньня гэтай пазыкі далі амэрыканскія прадстаўнікі Фішэр і Манэ ў вывядзе з супрацоўнікам газ „Epoka“. (№ 214).

— Мы прыехалі да Польшчы ў кастрычніку 1926 г., — значыць прабылі цэлы год. З усім знаёміліся, да ўсяго прыглядаліся і прыйшлі да пераконаньня, што шпарка адбудоўваючаяся пасьля маёвага перавароту Польшча ўжо можа рахаваць на гаспадарчае супрацоўніцтва з заграніцаю.

— Пэўныя колы сьцьвярджаюць, — запытаў кар., — што факт пераліваньня даходаў з мытаў на рахунак паноў у Польскі Банк ёсьць цяжкім варункам?

— Кожная пазыка павінна быць чым небудзь забясьпечана. Нямеччына забясьпечыла свае пазыкі ў дзесяць раз вышэй, чым гэта зрабіла Польшча, хаця польская абліга цыя на сьвятовых біржах зьяўляецца нава роджаным дзіцём. Цяпер уся амаль маемасьць Нямеччыны застаўлена пад рознага рода пазыкі. Амэрыканцы ўсюды сядзяць у Нямеччыне на першых мейсцах гіпотэк. Польшча-ж, гарантуючы выплату пазыкі даходамі з мытаў, стварыла толькі адзін персьцень з ланцуга, запэўняючага ей адчыненьне касаў сьвета, бо дала доказ, што можа справіцца з даўгавымі абавязкамі. Так— сказаў Монэ, — касы сьвета стаяць адчыненымі для Польшчы, бо было першаю мэтаю пазыкі паставіць злоты на ногі так моцна, каб кожнаму выгадна было зьмяшчаць свой капітал у Польшчы. Праз некалькі дзён, калі пачнецца эмісія і будуць адчынены нашымі банкамі крэдыты, Польскі Банк будзе мець наймацнейшае працэнтавае пакрыцьце для злотага з усіх дзяржаваў. Пры гэтага рода гарантыі трываласьці курса наступныя пазыкі, — а іх будзе, колькі Польшча пажадае, — пазыкі на адбудову пойдуць без усялякіх перашкодаў. Аб заставах ня будзе ніякай мовы. Пазыку, якую мы падпісалі, трэба лічыць як пазыку, гварантуючую курс злотага і адкрываючую шлях для заграчнічнага крэдыту.

— Ключ...

— Залаты ключ, адкрываючы заграгічныя грашовыя рынкі для Польшчы. Гэта— база, на якой абапрэцца ўся фінансавая акцыя навокала Польшчы. Урад добра зрабіў, бяручы пазыку. Атрымаў грошы, пераканаўся, што сьвет мае даверра да Польшчы і запэўніў сабе супрацоўніцтва Дэві — правай рукі Мэлона.

Заграгічная пазыка, якую цяпер атрымлівае Польшча, зьяўляецца шостаю на чарзе вялікаю стабілізацыйнаю ў Эўропе. Пазыкі на стабілізацыйныя мэты атрымалі: Аўстрыя, Вэнгрыя і Грэцыя падэгідаю і кантролем Лігі Народаў, Нямеччына пад міжнарадовым кантролем у выкананьні пляна Даўса і нарэшце Бэльгія пры спулудзеле міжнарадавага капіталу.

Сярод гэтых пазык варункі польскай пазыкі значна памысьнейшыя ад шэрагу стабілізацыйных пазык, атрыманых іншымі дзяржавамі.

Польшча для забясьпекі пазыкі дала даходы толькі з вывазной мыты (цла), ў той час, як Аўстрыя павінна была заставіць як мыту, гэтак сама і тытунёвую манаполію, Вэнгрыя — мыту, тытунёвую і саляную манаполію і цукравы акцыз, Грэцыя — мыту, тытунёвыя аплаты, спіртавыя, манаполіі саляную і сярнічкавую. Не залежна ад гэтага ў ва ўсіх гэтых дзяржавах прадбачаны быў строгі кантроль з боку Лігі Народаў, выкананы камісарам з правам veto. Забясьпеку нямецкай пазыкі складаці заставы ня толькі мытаў, але і даходаў з манаполяў сьпіртавей, тытуню, піва і цукру. Незалежна ад гэтага Нямеччына павінна была падпарадкавацца кантролю чужой дзейнасьці эмісійнага банку.

Апошнія навіны.

З ПОЛЬШЧЫ.

Лёс Сойму.

У аўторак вяліся паважныя гутаркі ў урадзе. Пасьля размовы з мін. Рамоцкім і Чаховічам віцэ-прэм'ер Бартэль скіраваўся да палацу, дзе быў прыняты Прэзыдэнтам Рэспублікі. Затым адправіўся да Бэльвэдэру, дзе меў канфэрэнцыю з прэм'ерам Пілсудзкім. Канфэрэнцыі гэтыя датыкаліся бюджэту, дадатковых крэдытаў і лёсу Сойму. Дзеля таго, што да канца гэтага месяца засталося мала часу для дастасаваньня бюджэту да стабілізацыйнага пляну, дык, па чуткам, пастаноўлена не ўнасіць да гэтага Сойму ўрадавых прапазык аб дадатковх крэдытах. Гэткая пастанова справы здаецца прадрашае лёс Сойму, роспуску якога належыць чакаць у працягу кастрычніка.

БЮДЖЭТНАЯ СЭСІЯ СОЙМУ І СЭНАТУ

На гэтым тыдні будзе адчынена звычайная бюджэтная сэсія Сойму і Сэнату, на якой урад унясе бюджэт на 1928/29 г. Паводле вестак з міністэрства фінансаў бюджэт будзе складаць каля 2 мільярдаў 300 міл. зл. Паводле чутак, калі Сойм у часе гэтай звычайнай сэсыі будзе займацца толькі бюджэтам, дык сэсыя соймавая пратрымаецца аж да канца пасольскіх мандатаў, гэта значыць аж да 28 лістапада. А калі апрача бюджэту будзе займацца іншымі пытаньнямі, дык застане тайчас распушчаны.

Беларусы! Складайце дэклярацыі.

ДАУГІ ПОЛЬШЧЫ.

Паводле польскай прэсы агульная сума даўгоў Польшчы дасягае 3,583,847,048 зл. Калі да гэтага далічыць апошнюю пазыку у суме 72 міл. даляраў, дык агульны доўг будзе складаць 474,586,109 даляраў, што на кожнага жыхара складае каля 15 — 16 даляраў. У параўнаньні з многімі іншымі дзяржавамі, як Францыя, Нямеччына, Італія і іншыя, гэта зусім ня значны доўг.

Яшчэ аб «шаснасцы».

„Gaz. Por. Warsz.“ паведамляе з добра паінфармаваных крыніцаў, што ў апошнія дні у адным з дамоў у Варшаве адбылося тайнае паседжаньне пэўных жыдоўскіх групаў з прадстаўнікамі украінскіх групаў. Гэта зьяўляецца прадаўжэньнем львоўскіх гутарак, маючых мэтаю, у выпадку вызначэньня новых выбараў у Сойм і Сэнат, стварэньне агульнага блёку нацыянальных меншасьцяў, адпавядаючага даўняй шаснасцы. Высьненьня гэтага належыць чакаць у бліжэйшыя дні у жыдоўскай і украінскай прэсе.

З ЗАГРАНІЦЫ.

НАРЭШЦЕ ПАЗБАВІЛІСЯ АД „МІЛАГА“ ГОСЬЦЯ.

Як паведамляе парыская часопісь „Журналь“, радавы пасланнік Ракоўскі хацеў выехаць з Парыжа 17 кастрычніка інкогніто (гэта значыць уцячы тайком), не паведамляючы аб сваім выезьдзе нават міністра Брыяна. Аднак-жа, ня гледзячы ні на якія стараньні, не ўдалося атрымаць мейсца ў спальным салён-вагоне да ўплыву пяці дзён. З гэтай прычыны Ракоўскі выехаў з Парыжу 18 рана ў аўгамабілі, кіруючыся на Бэрлін (усе дарогі савецкіх дыплёматаў вядуць у Бэрлін).

Новы пасланнік Доўгалеўскі, які мае заступіць Ракоўскага, доўгі час перад вайною жыў ва Францыі. Перад гэтым быў, як рэвалюцыянэр, у ссылцы ў Сібіры, адкуль уцёк за граніцу. Цяпер належыць да правага ўмяркаванага крыла бальшавіцкай партыі. Той факт, што ласьне яго, як умяркаванага, вызначылі на становішча пасланніка ў Парыжу, валежыць лічыць за доказ, што рады хочуць палепшыць адносіны з Францыяй, сапсутыя Ракоўскім. У палітычных колах ходзяць чуткі, што францускі ўрад дасьць agrement (зацьверджаньне) заступніку Ракоўскага толькі ў тым выпадку, калі ён ня будзе мяшацца ў унутраныя справы Францыі. Даўгалеўскі прыняў гэту пасаду пад націскам паліт-бюро, падкрэсьліўшы, што пэсымістычна глядзіць на магчымасьць гутарак з Францыяй аб атрыманьні пазыкі і што ня можна на яго пасрэдніцтва ў гэтай справе класьці вялікіх надзеяў. Некатарыя з правых газэтаў ужо паднялі паход проці Даўгалеўскага, адзначаючы іранічна, што спэцыяльнасьць Даўгалеўскага зьяўляецца арганізацыя пераваротаў і тэрорыстычных арганізацыяў. Газэты адмячаюць, што як з Стакгольма, гэтак і з Токіё Даўгалеўскі павінен быў скора выехаць дзеля таго, што энэргічна вёў агітацыю.

ЧЫСТКА ПАРЫЖУ.

— Таварыш Ракоўскі, мяне затрымалі!
— Які шчасьлівы! Вось мяне дык не затрымліваюц.

ПРАЦЭС ЗАБОЙЦЫ ПЕТЛЮРЫ ШВАРЦБАРДА.

У парыскім судзе прысяжных заседацеляў распачаўся працэс забойцы Петлюры жыда Самуіла Шварцбарда. Шварцбард замардаваў Петлюру ў Парыжу нават ня ведаючы яго асабіста. За прычыну свайго праступленьня выстаўляе помсту за пагромы жыдоў на Украіне, выкананыя петлюраўцамі. Жыдоўская прэса ўсяго сьвета з першага дня пасьля забойства Петлюры ўзяла Шварцбарда пад сваю абарону і выступіла з абвінавачаньнем дзейнасьці Петлюры на Украіне. Німа ні аднэй жыдоўскай часопісі, якая бы не разглядала гэтага працэсу інакш, як толькі працэсу жыдоўскага народу проці сваіх прасьледавацеляў.

Здаецца ня знойдзецца ніводнага чалавека сярод сучаснага культурнага народу, хто-бы пахваляў жыдоўскія пагромы, шырока практыкаваўшыяся ў царскай Расеі перад яе ўпадкам і меўшымі свой эпілёг на Украіне пры Петлюры. І з гэтага пункту гледжаньня ня можна запярэчыць права жыдам бароніцца ўсімі сродкамі аж да тэрорыстычных актаў проці сваіх пагромшчыкаў, калі-б у гэтай акцыі зрабіць Шварбарда жыдоўскім нацыянальным гэроям ня было відаць бальшавіцкай рукі. І дзеля гэтага яшчэ невядома, замардаваў Шварцбард Петлюру па асабістым пабудкам, ці па найму бальшавікоў, якія хацелі пазбавіцца аднаго з сваіх ворагаў, як яны пазбавіліся Аскілкі на Валыні, Грайковіча і іншых. Орган Масквы ў Парыжу „Гуманітэ“ кожны дзень друкуе ўсё новыя апавяданьні аб пагромах на Украіне, стараючыся ўстанавіць адказнасьць Петлюры і апраўдаць чын Шварцбарда. Гэтым бальшавікі аказваюць благую ўслугу жыдам, калі толькі гэты чын Шварцборда запраўды не мае нічога супольнага з бальшавікамі.

З другога боку і Украінскі народ, без разліччa палітычных ахварбовак, выступіў у абароне Петлюры, бароначы гэтым самым свой нацыянальны гонар. На гэтым тле распачалася запраўдная палітычная вайна між украінскім і жыдоўскім народам, якая нядаўна трохі прыціхла, а цяпер з распачацьцем працэсу ізноў узьнялася. Львоўская украінская газэта „Новы Час“ у доказ таго, што Шварцбард даканаў забойства па загаду бальшавікоў прыводзіць факт, што львоўскія камуністы прапанавалі пэўным асобам з украінскага грамадзянства выезд у Парыж у характары сьведкаў за добрую плату. Стварыўся — канчае газэта — жыдоўска-бальшавіцкі чарнасоценны хаўрус, які паставіў сваею мэтаю пакрыць украінскі адраджэнскі рух плямаю пагромаў. Але сумлеваемся, ці гэта удасца. У Парыжу адбываецца працэс гонару украінскага народу.

БІОГРАФІЯ ДАУГАЛЕУСКАГА.

Новы радавы пасол у Парыжу Даўгалеўскі радзіўся ў мястэчку Белая Царква, Кіеўскай губ., у сям'е дробнага жыда ган

ПЕРНІК.

Ўдава, Мар'я Балаш, пасьля даўгіх збораў нарэшце выбралася такі ў горад. Ад вёскі, дзе яна жыла да гораду было вёрстаў 20 з гакам. Ведама-ж „гак“ гэты ў нас заўсёды амаль ня больш ад мераных вёрстаў. Дзеля гэтага з вёскі Мар'і толькі зрэдку ды ў надзвычайным выпадку езьдзілі ў горад, а ўсе справункі свае залатўлялі ў мястэчку, што была пад бокам.

Мар'е якраз трапілася патрэба быць у горадзе: яна зьбіралася другі раз выйсьці замуж. Кабета была маладая, даволі прыгожая. Гаспадарка хоць маленькая, але ў парадку. Баба працавітая, ціхая. Дзяцей ня было. Ведама-ж не адзін з суседзяў зарыўся на яе, як на матар'ял на жонку.

Дык вось, каб больш яшчэ распаліць ахвоту да сябе сярод кандыдатаў, Мар'я рашыла прыбрацца па моднаму: купіць гарадзкія чаравікі, панчохі, хустку, тое-сёе яшчэ. Гэтага ў мястэчку ня было. І вось, сабраўшы дзясятак залатовак, з капу яек, ды пару пеўняў — выбралася яна досьвіту ў дарогу.

Дзень быў летні, прыгожы, але сонца ўжо з ранку пачала паліць з бязхмарнага неба. Цень ад бярозаў, якімі абсаджаны быў бальшак да гораду не давала тае прахалоды, якая адна магла памірыць пешага падарожніка з палячым золатам косаў сонца. Сем патоў спусьціла Мар'я пакуль дабралася да гораду.

Абуўшы пры ўваходзе ў горад свае старыя вясковага вырабу чэравікі, на якія яна ўжо сама паглядала з пагардай, але якія, ідучы па звычаю хутчэй чымся з патрэбы — нясла на плячох у кашолцы, Мар'я скіравалася да рынку.

Прадаўшы, што мела і схаваўшы грошы да прынесяных у хустку і глыбака за пазуху—Мар'я пайшла па крамах. Ну, ведама-ж купіць што—ня так хутка. Страшэнна запрашваюць. Таргуючыся проста язык абаб'еш. Дый выбар надта вялікі: вочы разьбягаюцца— ня ведаеш, што выбраць.

Ужо добра спаўдня было, а Мар'я яшчэ не магла справіць усяго. Там — сям прытаргавалася, але не зыйшліся.

— Зайду яшчэ ў пару месцаў дый скончу, думала Мар'я.

Змарылася яна ўшчэнт, хацелася есьці.

Застанавілася каля вітрыны аднаго вялікага магазыну, аж вочы загарэліся: колькі там рознага дабра!

— Зайсьці, ці што? падумала.

— Чаго таўкаешся? слышыць сярдзіты вокрык побач сябе. Абярнулася: нейкі пьяны таўкануў праходзячага пана.

— А ты што мне за начальства? Агрызнуўся пьяны.

— А! заместа перапрашэньня ты гэтак? загарэўся пан: у паліцыю захацеў? Напіўся дык не бадзяйся...

— Піў не за твае грошы!! чуеш? грыміць пьяны.

Пачаў сабірацца натоўп.

— Паліцыянт, пане паліцыянт! заве пан.

— А вось табе паліцыянт, выкусі! ткнуў пьяны ў нос пану дулю...

Той — яго — палкай, аж бумкнула.

Пьяны кінуўся з кулакамі...

Узьнялася тузаніна.

Разам з байцамі забрала паліцыя і Мар'ю і яшчэ пару такіх-жа зявак, як сьведкаў.

Ужо цямнела, калі Мар'я пасьля допросу звольнілася з вучастку.

Крамы былі зачыняны. Патаўклася, патаўклася Мар'я.

— Што рабіць? Начаваць? Плаціць трэба, грошаў ня хопіць на закупкі. Дый яшчэ зноў што прытрапіцца... Горад-жа! Махнула рукай, пайшла да хаты.

— Сабяруся ў другі раз. Яшчэ падсабіраю грошы. Усьцяшалася Мар'я ідучы з гораду.

———··———

Прайшло некалькі месяцаў. Мар'я даўно ўжо забылася аб сваёй прыгодзе. Аднак усё не магла сабрацца ізноў у горад. Работа ў полі, тое, ды сёе.

— Павестка табе Мар'я, ў Суд. Ткнуў нек Мар'е паперку солтыс.

— Павестка? Суд? уздрыганулася тая. Які Суд? за што?

— Там даведаешся. Калі не зьявішся— адказваць будзеш. Кажа солтыс.

— Ды як-жа так? Я-ж нічога ніколі... Якая справа?

— Справа крымінальная. Якая — даведаешся... Ня маю я часу з табай... буркнуў солтыс, выходзячы з хаты.

Мар'я па суседзям: мо хто падаў на яе? Хай хто ўмее прачытаць разьбярэ.

Але і грамацеі мала памаглі:

— Хто яго ведае. што тут стаіць аскар? жэньне... знача абвінавачаньне... кажуць: нейкія цыфры, а што і як — незразумела.

Як хворая, зусім зглумеўшая хадзіла Мар'я да тэрміну яўкі. Спаць не магла:

— Божа ты мой, Божа! малілася яна. Што-ж гэта такое? За што, адкуль... абвінавачаная...

Ахая, вохая, ды:

— „Матачка найсьвентшая! ратуй! — выбралася Мар'я ізноў у горад. На'т нічога ня брала, каб прадаць.

— Ня ведама чым гэта скончыцца: Абвінавачаная!... тужліва думала яна. Ехаць— не хацела, бо: а мо' засадзяць яшчэ?

Гаспадарку даручыла дзяцьку.

Словам — сабралася так, як быццам і вертацца ня мела...

Была ўжо восень. Дарога была гразкая. Ледзь дабрыла Мар'я да гораду. Але прыйшла яшчэ загадзя:

Суд не пачынаўся. Патаўклася сярод іншых.

Хацела была зьвярнуцца да каго, распытаць: што і як і па якой гэта справе яе цягнуць.

Ды нек не ўдалася. Кожны быў заняты сваім. А паліцыянт, які хадзіў тут-жа па калідору — так сьвірэпна ды сур'езна глядзеў на ўсіх — што... не адважылася...

—Proszę do sali! аб'явіў нейкі панок у куртцы з гузікамі, адчыняючы дзьверы.

Мар'я ўвайшла за другімі. Спынілася ля гэтага пана з гузікамі, думала распытаць яго:

— Чыноўнік-жа судовы, як відаць.. ведае.

Але і той, як і паліцыянт, а мо' і болей яшчэ — такі меў надуты ды важны выгляд.

А яна — абвінавачаная...

Раяшнік.

(Тое-сёе ня новае, а больш усё сэймовае)

А вось паслы нашы, паночкі, залатыя грабушочкі — на апошняю сэсію ўжо вось зьбіраюцца, дый навакола азіраюцца...

Ой гэтая сэсія?!

Прападзе ўжо канцэсія на мандаты сэймовыя, на праезды дармовыя, на пасольскія шчэ і дыэты і на іншыя там „этыкеты"—гэтак сэрцу прыемныя і з мандатам пасла не ад'емныя...

Ой вы паслы — паслы галубочкі!

Прайшлі залатыя дзянёчкі...

Сэймовыя?! —

У жыцьці вашым мядовыя — для народу-ж цярністыя і зусім бескарысныя...

Хутчэй-жа, паночкі, ужо раз'езджайцеся, і з Сэймам на векі жагнайцеся...

Бо што-ж вы дагэтуль зрабілі?!...

Што школы свае зачынілі?!..

Што падаткаў на ўсіх „налажылі"...

Што асаднікаў навакола насадзілі?!...

А мо нас зямлёй надзялілі? ...

Ці на адбудову лясоў нам здабылі?!...

Ой вы-ж, паночкі, мае вы цацанкі!

Куды-ж пахавалі свае абецанкі?!...

Ну і годзе?! Няхай-жа у народзе ўспаміны аб вас ужо спынуцца і лепшыя мо людзі знайдуцца — да працы рэальнай — жыцьцю нашаму блізкай і Народу карыснай...

А нашая прэса, дык апошнія ўсе нумары — вось тутка, як хош, разьбяры — нешта маўчаць і не лаюцца, пэўне усім падабаюцца..

Вось быў-бы для іншых „афронт", каб раптам адзіны ды фронт — нацыянальны— стварыўся...

На гэтым і я вось ... спыніўся ...

Шэйнэ-Катарынка.

ПЭПЭЭСАУСКІЯ ГАСТРАЛЕРЫ НА НАШЫХ ТЭРЭНАХ.

Цікавую характэрыстыку некалькіх з гэткіх гастралёраў P. P. S., блутаючыхся па беларускім вёскам і шукаючых нейкага „пралетарыяту", — падае карэспандэнт „Słowa" (№ 237) з Нясьвіжу. „Вось гісторыя Корфа — пішa кар., — кіраўніка касы хворых у апошні час прадстаўляецца ў гэткім відзе: перш—па—перш, як старшыня камітэту P.P.S. атрымаў на Клецкім рынку чырвоны партыйны сьцяг з рук іншага дзялача P.P.S. Валеўскага, кіраўніка касы хворых у Нясьвіжу (цяпер аддадзены пад суд за злачынства і выдалены за службы). З гэтай прычыны Корф выгласіў бальшавіцкую прамову.

Праз колькі дзён сабраў другі мітынг у Сіняўцы, дзе трымаў сябе, як запраўдны бальшавіцкі агітатар. За гэтую антыдзяржаўную прамову пацягнуты да судавай адказнасьці.

Але гэтага мала яшчэ. Улады касы хворых выкрылі, што ён замешаны ў цэлым шэрагу злачынстваў, фальшаваньню квітоў, папрасту зладзействе. Звольнены са службы, а акты перададзены пракурору. У дадатак нядаўна быў асуджаны на некалькі месяцаў турмы, як рэдактар бальшавіцкай часопісі ў Лунінцу „Красное Знамя" (часопісь гэта выдавалась пэпээсамі на расейскай мове. Рэд.)

Але усяго гэтага яшчэ мала. Нядаўна тав. Корф зьнюхаўся з Копэлем Мінковічам, жыхаром Клецка, які за некалькі месяцаў перад гэтым быў выпушчаны з турмы дзе адсядзеў 4 гады за шпіянаж. Мінковіч быў сэкрэтаром аддзелу P. P. S., аб якім старшыня Корф выразіўся гэтак: „Мінковіч дзеля таго уступіў у нашу партыю, што ёсьць камуністам і знаходзіцца пад надзорам. Уступленьне да P.P.S. будзе для яго плашчом".

Калі добра зьнюхаліся Корф з Мінковічам дык апошні абяцаў перавязьці Корфа праз граніцу да Саўдэпіі. Разам для кумпаніі прыхапілі з сабою і скарбніка P. P. S. Курпенюка.

Былі пэўныя труднасьці ў выбары мейсца пераходу граніцы, але нарэшце былі пераможаны і паны Корф і Курпенюк пайшлі з палачкамі і клупачкамі ў кірунку пагранічнай вёскі Еджыц. Ім было весяла, бо як пазьней апавядаў Курпенюк, „охвотна йшоў да Расеі, ведаючы, што Корф мае вялікае значэньне ў бальшавікоў, як сам прызнаваўся". А у дадатак Корф атрымаў даляры з Саўдэпіі. Гэткім чынам усе йшло, як па маслу...

Але чорт падаслаў жаўнераў з К. О. Р. І фінал вядомы. Таварышы Корф і Курпенюк памаршыравалі да стражніцы, а затым да турмы. Цяпер сядзяць у турме разам з шпіенам Мінковічам. Могуць спакойна гутарыць аб партыйных справах, бо складаюць поўны кворум ураду P. P. S. у Клецку: старшыня, сэкрэтар і скарбнік. Вядзецца сьледства, якое павінна паказаць, колькі праўды у першым паказаньн Корфа, што разам з Мінковічам займаўся шпіянажам на карысьць бальшавікоў"...

Вось якіх гастралёраў высылае P. P. S. на крэсы для баламучэньня нашых сялян. І наагул якія „асобы" працуюць „пад плашчыкам" P. P. S., як прызнаў сам таварыш Корф.

Аналёгія.

Прабудзіўся да волі, да сьвету
Я прачхнуўся ад доўгага сну...
Час тамлівае цумкі прапеты, —
Ў сваім сэрцы пачуў я вясну.

Прападаў я ўсяго тры гадочкі,
У бядзе і нядолі цяжкой.
Цадупалі зусім мае шчочкі,
Падупаў,—а змагаўся з бядой.

Быццам згінулі здольнасьці, тыя
Хоць жывы, — а „нябошчыкам" стаў
І цягнуў дні бяздольна-благія
Адчуваў пустату і чакаў...

Але во я аджыў! досіць мукі!
Я пачуў, што даволі нудзець!
Сваю долю бяру ў свае рукі...
Сілу чую, ўжо годзі цярпець!

Павер-жа браток, што з Айчынай
Гэтак сама нядобра цяпер,
Але з часам знойдуцца сілы —
Будзе жыці, браток, о, павер!

Дык надзеі ня кінь, Беларусе,
У адраджэньне зямелькі Бацькоў,
Ты адважна змагайся у прымусе
І ня бойся бяздольных гадоў.

О, Айчына! Будзіся-ж да сьвету
О, прачхніся ад доўгага сну,
Час тамлівы „нябошчыцкі" гэты,
Замяніці пара на вясну.

А. В-кі.

22/VIII—27.

...дляра. Не атрымаў ня толькі вышэйшай, але нават і сярэдняй адукацыі. Да рэвалюцыі ён служыў там-жа, ў Бел. Царкве прыкажчыкам дробнага мяснога склада. У пачатку бальшавізму Даўгалеўскі паступіў на службу ў чрэзвычайку і прыйм ў удзел у карацельных экспэдыцыях па збору „лішкаў" ад сялян За тым. як чэкіст, Даўгалеўскі доўга „працаваў" па ўсьмірэньню сялянскіх паўстаньняў. Гэтыя заслугі і забясьпечылі Даўгалеўскаму бліскучую дыплёматычную кар'еру. Перад гэтым назначэньнем Даўгалеўскі займаў пасаду полпрэда ў Токіё. Як дыплёмата Даўгалеўскі адразу-ж адзначыўся... малаграматнасьцю. Калі ў пачатку гэтага году ён выступіў на акце Расейска-Японскага Інстытуту ў Токіё з прамоваю, дык дальне-Усходнія газэты зьмясьцілі гэткі адклік аб выступленьні савецкага пасла: „нават японцы зразумелі, што полпрэд дрэна гаворыць па расейскі". „Калі новы пасол — паведамляў аб гэтай прамове харбінскі журнал „Эканаміст", — быў раней прыкажчыкам, дык мы можам запэўніць, што прыкажчыкі пекных магазынаў гаварылі па расейскі значна лягчэй".

ЗАМАРДАВАНЬНЕ АЛБАНСКАГА ПАСЛАННІКА Ў ПРАЗЕ.

Нядаўна прыбыўшы да Прагі чэскай албанскі пасланнік Тсэнабэг паў ахвярою рэвальвэровага замаху нейкай маладой асобы, назваўшай сябе на дапросе студэнтам Агівіад Бэдзі. Замах быў учынены быццам дзеля таго, што Тсэнабэг здрадзіў Албаніі на карысьць Юга Славіі. Забойца заявіў, што прыбыў да Прагі з спэцыяльнаю мэтаю замардаваньня Тсэнабэга, лічачы яго сьмярцельным ворагам албанскага народу.

ВЯЛІКАЯ ШПІЕНСКАЯ АФЭРА Ў ЛАТВІІ.

11 кастрычніка пры пераходзе латвійскай граніцы быў схоплены латвійскімі уладамі адзін з пагранічных агентаў Г.П.У. Пры дапросе ён выдаў дакумэнт аб дзейнасьці агентаў Г.П.У. у Латвіі і сьпісак 23 латвійскіх грамадзян, знаходзячыхся на службе Г. П. У. Усе яны арыштаваны. Большасьць з іх служыла у латвійскай пагранічнай стражы і на жалезных дарогах. Некаторыя з іх ужо прызналіся, што перадавалі праз радавых агентаў Г. П. У. весткі аб стане латвійскай арміі і арганізацыі ўнутранай абароны Латвіі.

МАНГОЛЬСКАЯ АРМІЯ ПАД РАДАВЫМ КАМАНДАВАНЬНЕМ.

Радавая Расея падпісала з Манголіяй новы дагавор, паводле якога мангольская армія аканчальна падпарадкуецца радаваму галоўнаму камандаваньню.

У ЧЫРВОНЫМ ПЕКЛЕ.

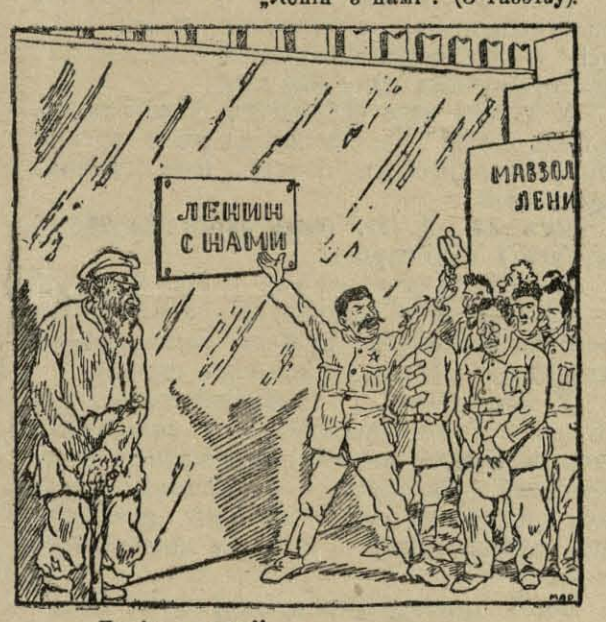
Грызуцца...

З Рыгі паведамляюць, што ў Кіяве зьліквідавана арганізацыя Троцкістаў, якая мела мэтаю барацьбу з прыхільнікамі Сталіна. У гэтай барацьбе сябры арганізацыі карысталіся тэрорам. Усяго арыштавана 23 асобы і перададзены Г. П. У.

„Праўда" піша што прэзыдыум цэнтральнага камітэту камуністычнай партыі ухваліў выключыць з партыі Уніёвіча, які, як найбліжэйшы памоцнік Троцкага, стаяў на чале апазыцыі. Яму загадана у 3-х дзённы тэрмін выехаць „у ссылку да" Варонежа. Уніёвіч аднак адмовіўся, заявіўшы, што яго прысутнасьць вельмі патрэбна ў Маскве.

ЛЕНІН і ЯГО НАСЬЛЕДАВАНЬНІКІ.

„Камісіяй па захаваньню памяткі Леніна ўхвалена памятная дошка з надпісамі: „Ленін з намі". (З газэтаў).

— Ленін з намі!
— Шкода, што вы ня з ім!

Барацьба з апазыцыяй.

З Масквы паведамляюць, што рэв. ваенная рада С. С. Р. Р. прыняла пастанову выключыць з каманднага складу чырвонай арміі, флёта і авіацыі усіх прыхільнікаў апазыцыі.

СТАЛІН ХАЦЕЎ АРЫШТАВАЦЬ ТРОЦКАГА.

Парыскія газэты паведамляюць, што Сталін пасьля выключэньня Троцкага з выканаўчага камітэту III інтэрнацыяналу ужо даў загад аб арышце яго, аднак проці гэтага выступілі Чычэрын і Рыкаў, якія баяліся выбуху унутранай грамадзянскай вайны, тым балей, што прыхільнікі Троцкага добра узброяны.

ДАЛЕЙШЫЯ ВЫКЛЮЧЭНЬНІ З ПАРТЫІ.

З камуністычнай партыі выключаны Міх. Фішараў, займаўшы пасаду кіраўніка дзяржаўнай друкарні ў Маскве, у якой друкаваліся апазыцыйныя дакумэнты. Выключэньне з партыі Прэабражэнскага лічыцца унутры партыйнай падзеяй. Прэабражэнскі быў ня толькі старым бальшавіком, але і адным з буйнейшых дзеячоў партыі, займаўшым самыя адпаведныя пасады. Яму даручаліся самыя паважныя заданьні. Ён карыстаўся уплывам на Леніна. Даволі адцяніць, што ў часе гэнуэскай канфэрэнцыі Прэабражэнскі быў спэцыяльна дэлегаваны для нагляду за радавымі дыплёматамі.

МЕНСКІ УНІВЭРСЫТЭТ.

15 і 16 кастрычніка адбыліся ў Менску выбары новага ураду унівэрсытэту, у склад якога ізноў вайшлі выбраны на рэктара праф. Пічэта, віцэ-рэктар — праф. Слонін, дэканы усіх факультэтаў і прадстаўнік ад студэнтаў — Хлыст. Менскі унівэрсытэт у бягучым годзе значна „спралетарызаваны" і меў 32% сялян, 19% работнікаў, 42% беларусаў і 7% іншых. Усяго ў унівэрсытэце запісана 3,078 студэнтаў, у тым ліку 1913 студэнтаў і 1065 студэнтак. Матэр'яльна забясьпечаных 500 асобаў.

Беларусы! Ці выпаўнілі Вы свой грамадзянскі абавязак?— Ці зложылі дэкларацыі свайму школьнаму інспэктару?

Села ціханька ў кутку. Дрыжыка працяла..

— Sąd idziel proszę wstać! абвесьціў пан з гузікамі.

Заля ўздрыганула, ўстала як адзін чалавек.

Пачаўся разбор справаў.

У той самы дзень Суд, паміж іншымі справамі, меў справу нейкага Мордуха Перніка таксама з Мар'ей Балаш. Але ня нашай, другой нейкай. Справа йшла аб эксмісіі (высяленьні з кватэры). Гэтая справа пайшла аднэй з першых. Але Пернік з сваёй Мар'ей памірыліся да Суду. І, па нарадзе адваката — рашылі не зьяўляцца на Суд:

— Хай справу спыняюць! дагаварыліся яны.

— Sprawa z powództwa Piernika przeciwko Marji Bałasz o eksmisję аб'яўляе Судзьдзя. Morduch Piernik i Marja Bałasz! вызывае Судзьдзя.

— Мар'я Балаш... гэта я... ўздрыганула нашая кабеціна.

— Piernik! Bałasz! паўтарыў вызаў пан з гузікамі.

— Я!.. адазвалася Мар'я.

— Proszę tutaj... заве Судзьдзя. Выйшла Уся дрыжыць. Твар зьбялеў.. Першы раз і — за што?..

— Piernik się nie stawił — дакладвае Судзьдзе падыйшоўшы да столу пан з гузікамі.

— Wy Marja Bałasz? пытаецца Судзьдзя.

— Але, паночку... я.. сьлязьліва мармоча спалоханая ў канец Мар'я

— Powód się nie stawił. W podaniu nie prosi o rozpoznanie sprawy podczas jego nieobecności. Przysługuje Wam prawo prosić o umorzenie sprawy. Co powiecie.?

— Дык я-ж пане Судзьдзя... Я ня ведаю... Пернік.. Дадушы ня ведаю нічога... За што ён мяне... Умарыць.. Пернік... Скажэце калі ласка...

— Sprawę znacie: Piernik prosi o eksmisję Was. Czy chcecie by sprawę umorzono?

— Ой, пане Судзьдзя! якая Экс.. Эксія.. а Божанька мілы... За што яе марыць? Не разумею нічога.. будзьце ласкавы разтлумачце... па людзкі..

— No, no! niema czego robić komedji. Rozumiecie aż nadto dobrze!

— Дальбог, пан судзьдзя! не разумею!... эксія.. умарыць... Пернік.. ужо саўсім з плачам енча кабета.

— Mówię językiem, który muszą wiedzieć wszyscy obywatelowie. A więc prosicie umorzyć?

— Пан Судзьдзя.. нікога я ня хочу ўмарыць... далібог-жа..

— Pytam, czy prosicie o umorzenie sprawy czy nie? нахмурыў брыві Судзьдзя.

— Але-ж паночку.., енчыць баба і тужліва кідае вокам на вокал, на публіку па салі.

— Прасі! прасі! падсказвае нехта з публікі.

— Але, але! прашу, прашу пане Судзьдзя... сьпешна замарматала Мар'я. Хай ўжо!... будзем марыць!...

— Dobrze. Sprawa będzie umorzona. Możecie iść!

— Дзякуй, панок! Алеі зрабіце ласку: скажэце, што за эксія, за што марыць яе ці Перніка?..

— Proszę nie przeszkadzać! узвысіў ўжо голас Судзьдзя.

— Але-ж паночку...

— Chcecie bym grzwną Was ukarał? Woźny! wyprowadzić z sali tą kobietę i powiedzieć by szła sobie do domu! выдае загад Судзьдзя.

— Што за Пернік? якая-такая эксія? За што і каго марыць? І накрычэў.. грозіць.. урчыць Мар'я апынушыся на вуліцы.

А праз пару гадзін вызываюць Мар'ю ўжо па яе справе, як сьведку.

— Marja Bałasz nie stawila się! дакладвае возьны.

— Nie stawiła się? Wobec niestawienictwa świadka bez usprawiedliwionych powodów — ukarać Marję Bałasz grzywną w kwocie 10 złotych — аб'яўляе Судзьдзя.

— А, Матанькі вы мае! — разказвае суседкам Мар'я — і не даведалася я за што і як? Сьпярша гэта Судзьдзя нешта нагаварываў мяне: прасі кажа ўмарыць! Я — не разумею. Які Пернік? Каго ўмарыць? І што за эксія нейкая... Ня ведаю такіх я! А пасьля крычэць пачаў. Ну, думаю прапала мая галованька! Перажагналася ў душы: воля Божая! А тут нехта падсказвае з публікі: — прасі, прасі! — кажа. Ну я і кажу: Але, пан Судзьдзя! прашу вашае ласкі!.. А ён кажа:

— Справа кончана! ідзі да хаты!

Спрабавала я яшчэ папытаць, вывялі мяне... І што і як — зусім ня ведаю...

— Цётка, а цётка? Як-жа там у цябе з Пернікам? Умарыла яго ці сваю нейкую Эксію? А мо' Пернік у нагароду табя прызначаны быў? сьмяяліся з Мар'і вясковыя жартаўнікі.

Праз некалькі тыдняў да Мар'і завітаў ізноў солтыс:

— Плаці цётка 10 зл.

— Як? за што? чаму? спалохалася Мар'я.

— Ды вось Судзьдзя аштрафаваў цябе... за няяўку.

— Як-жа-ж так? Я-ж была там.. Ён сам падгаварваў умарыць нейкую Эксію... Ізноў з Пернікам...

— Нічога ня ведаю! — Плаці а то апісваць рэчы прыдзецца.

— Ды як-жа так? Ды што-ж гэта, гарачка мае!!

— Я нічога ня ведаю, а плаціць трэба, кажа солтыс.

Сунулася ізноў па суседзям:

— Плаці, кажуць, нічога ня зробіш..

Хоцькі-ня хоцькі — прыйшлося заплаціць...

— А Божачка мой Божачка! А што-ж гэта такое? А які-ж гэта Пернік і за што ён здзекваецца нада мной?.. галасіла баба, плоцячы грошы

І толькі многа пазьней даведалася Мар'я, які быў гэты ейны Пернік чаму ёй прыйшлося за яго плаціць...

Б. Друцкі.

Тутэйшая хроніка.

— ШЫЛА З МЯШКА ВЫЛЕЗЛА... „Праваслаўная Беларусь“ (№ 2) павецамляе, што ў Вільні ўжо арганізуецца беларуская група, маючая мэтаю стварэньне палітычнай партыі „цэнтру“. Выпрацавана праграма і статут. Праграму абяцае „Пр. Бел.“ апублікаваць у наступным нумары..,

Гэта значыць „сэнатар па царкоўным справам“ п. Багданов. ...а будзе меці сваю ўласную партыю.

Аднак-жа добры ўраджай на беларускія партыі: растуць, як грыбы пасьля дажджа: Ну, цяпер трымайся, Беларусі! Вельмі шмат сетак растаўлена на Цябе лаўцамі пасольскіх мандатаў перад выбарамі да новага Сойму і Сэнату. Відаць вельмі па смаку прыйшліся гэтыя мандацікі з пасольскімі дыэтамі (1,000 зл. у месяц), дармавымі праездамі ў вагонах першай клясы, набытыя „працай і потам“ дамкі, зямліца, адложаная „на чорны дзень“ гатовачка, гонар, пашана... Нажаль толькі беларускаму выбаршчыку ад гэтага не палягчэла...

— СПАДАРОВА КРАМКА. Нарэшце, пасьля 1 мес. і 5 дзён, выйшаў з друку № 3 Спадарова „Народу“ (№ 2 выйшаў 10 верасьня). Нумар распачынаецца перадавым артыкулам „Своя арганізацыя“, прадстаўляючым нейкую мешанку бязсэнсавых і анальфабэтных слоў з Спадараўскага лексікону. Прачытаўшы гэтую маячню „мішугена“, проста жах ахапляе, што гэткія „гора-палітыкі“ твораць „своя арганізацыі“ і лезуць у павадыры Беларускага Народа!

„Хто быў на зьездзе — піша Спадар, — той бачыў, як **шчыра працавалі** на ім нашыя сялянскія дэлегаты. Відаць было таксама, як карысна сялянству свая палітычная арганізацыя, свая партыя (быццам да Спадара Беларусы ня мелі ні сваіх арганізацыяў, ні сваіх партыяў. *Рэд.)* Дзякуючы ей (чаму. ей???, *Рэд.)* нават людзі зь (зь!!!) вельмі малай асьветай, тыя, што толькі скончылі пачатковую школу за Расеі, ў пытаньнях грамадзкіх і палітычна-арганізацыйных разьбіраюцца лепей за **бязыдэйнаю інтэлігэнцыю** із (із!!!) сярэдняй і нават вышшай (в ы ш ш а й!!!) асьветай (калі Спадар над інтэлігэнцыяй з „в ы ш ш а й“ асьветай мае на ўвазе самаго сябе, дык не абмыліўся. *Рэд)*“.

Спадар хваліцца, што праца яго па „арганізацыі“ ўжо прынясла „вялікія“ (!!.) рэзультаты!!!

Ну ці-ж не нахальства!?.

Робіць толькі першую сваю „арганізацыйную“ канфэрэнцыю і ўжо кажа, што дзесь-ці калісь-ці і каму-сь прынёс вялікую карысьць.

Ну, ці бачыла сялянства ў вочы хоць раз гэтага Спадара, і бачыла на вёсцы ягоных супрацоўнікаў падчас выбараў у самаўрады, барацьбы за беларускую школу і культуру і г. д.?

Мы адзначылі, што Сель-Саюз Ярэміча — Рагулі рабіў шмат памылак. Але мусім сьцьвярдзіць, што пэўную беларускую працу рабіў, бо нельга не прызнаць той карыснай працы, якую вядзе, напрыклад, Інстытут Гаспад. і Культуры.

Ну, а Спадар што зрабіў?

Праўда, атрымаў ад Луцкевіча грошы на канфэрэнцыю, каб разьбіваць нацыянальны антыбальшавіцкі фронт.

Праўда, атрымаў і... па мордзе і... ўмыўся!.. Вось і ўсё!...

Думаем, што з гэткім палітычным „багажом“ на'т і ў „сваей арганізацыі“ і нават з добрай даляравай дапамогай кар'еры ня зробіш...

— ДА АРЫШТУ А. ЛУЦКЕВІЧА. Некалькі дзён назад пракурорская ўлада арыштавала Антона Луцкевіча. Паводле звычаю de mortuis aut bene, aut nihil (аб нябошчыках можна адзывацца альбо добра, альбо маўчаць) мы падалі толькі сухую хронікёрскую заметку аб арышце нашага палітычнага ворага. Гэтакжа зрабілі „Сель.-Ніва“ і „Крыніца“. І толькі раптам голасна стаў ліць аб Луцкевічу слёзы (кракадзілавыя?!) „Бел. Дзень“!.

Чаго толькі ён не прыпісаў Луцкевічу!—Што ён і да Грамады не належыў, што ён і сваіх „Праўдаў“ і „Справаў“ не рэдагаваў, а таму ні за што не адказны. Нарэшце, што ў с е (?) белар. грамадзянства, (а з ім і „Бел. Дзень“!) сумуе, што безпадстаўна арыштавалі гэткага к у л ь т у р н а г а дзеяча...

Чаму-ж „Бел. Дзень“ не сумаваў, калі былі арыштаваны паслы Грамады, а сярод іх гэткія культурнікі, як Тарашкевіч, а асабліва дырэктар гімназіі Астроўскі?. А па другое: ці-ж А. Луцкевіча арыштавалі за ягоную культурную працу? А можа ён палітыкай наагул не займаўся?

Паўтараем: лежачага ня бьюць. Дзеля гэтага аб А. Луцкевічу пасьля ягонага арышту пісаць спыняем. Але з прычыны слёз „Бел. Дня“, які забірае голас ад імя ў с я г о бел. грамадзянства, (а значыць і ад нас!) адзначыць мусім з свайго боку, што пасьля арышту гэтулькі грамадаўцаў, арышт А. Луцкевіча нікога не зьдзівіў сярод беларускага грамадзянства. Наадварот, бел. газэты рожных кірункаў ня раз выражалі зьдзіўленьне, што масавыя рэпрэсіі, тасаваныя да грамадаўцаў наагул, заўсёды абмінаалі А. Луцкевіча.

ЖЫЦЬЦЕ ПРОВІНЦЫІ.

Спэктакль у Клецку.

8 кастрычніка ў м. Клецку адбылася вечарына Клецкай Беларускай Гімназіі. Пастаўлены быў вучнямі „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам“ — Няплош і „Суд“ — Голубка. Сыгралі даволі добра. Музыка на вечарыне была добрая, агульнае ўражаньне ад пастаноўкі вечарыны наагул добрае. Аднак, да сораму Клячан, саля на 200 чалавек далёка ня была поўная. Відаць Клячане занадта моцна трымаюцца за свае кішані, а мо не сьцямяць яшчэ ні р о з у м а м ні с э р ц а м таго, што ўжо даўна сьцяміў іх брат—вясковы мужык, які за вёрсты прэцца на сваю вечарыну, каб толькі ўшанаваць свае роднае. Добрая была вечарына. Дзякуй вам, дзеткі, за вашу працу, за тыя прыемныя хвіліны, якія я перажыў, будучы вашым госьцем. А вам, Клеччане, сорам не шанаваць свайго роднага слова, не шанаваць працы вашыхжа дзетак, а затым сорамна і не памагчы ім вашым грашом.

Дзед з пад Клецку.

Слонімская хроніка.

Дня 16 г. г. а д б ы ў с я ў Баранавічах зьезд гаспадарчай арганізацыі „Kółek Rolniczych“ з ўсяго Навагрудзкага ваяводзтва. — Было прысутных каля 250 асоб.

Ў хуткім часе адбудзецца ў м. Слоніме агульны зьезд сельска-гаспадарчых арганізацыяў Слонімскага павету. Ідзе гарачая падрыхтоўка.

Дня 14. X. 27. была зарганізавана ў Жыравіцах малачарня.

На паседжаньні сябраў „Kółka Rolnego“ ў в. Селявічах, Слонімскага павету, была вынесена пастанова зараз-жа зарганізаваць спажыўчы каапэратыў і агнёвую стражу.

Ў Міжавіцкай і Чамерскай гмінах адбудуцца поўныя перавыбары ў самаўрады. Цяпер прайшла войстрая агітацыя з боку камуністаў і беларусаў — нацыяналістаў. Трэба адзначыць бязпрэчны факт, што шэрэнгі нацыяналістаў з кожным днём запаўняюцца.

Вёскі Ярмолоўшчына, Слаўтычы і Плаўскія цяпер далучаны да Чамэрскай гміны.

Апошнім часам наступіла поўная ліквідацыя ячэяк „Вызваленьня“ і „П. П. С.“ ў Слонімшчыне. Таксама разляцеўся Пав. Камітэт Вызваленьня — а мо' старшыня апошняга запярэчыць?

Ад 17. X. да 24. X. ў м. Слоніме адбылася ў „Народным Доме“ — „Выстаўка рожных малюнкаў“, вартасьць якіх была каля мільёна залатовак.

Камасацыя ў Слоніме ідзе шпарка. Цяпер ёсьць ў плянах афіцыяльных каля 10,000 гэктараў да камасацыі.

Ў хуткім часе будуць зарганізаваны пры кожнай гміне курсы гаспадаркі. Курс будзе цягнуцца 3 дні. Шчагуловая праграма гэткіх курсаў будзе даручана солтысам к о ж н а й вёскі на тэрыторыі Слонімшчыны

Ас-кі.

Пісьмы у рэдакцыю.

Паважаны пане Рэдактар!

Ад шчырага сэрдца прашу Вас, Пане Рэдактар, высылаць мне нашу чыста-нацыянальную газэту „Беларускае Слова“, якая па свайму кірунку і зьместу найбольш пацыходзіць да нашай беларускай вёскі. Я-ж па магчымасьці буду рупіцца аб тым, каб здабыць прыхільнікаў і выпісываць яе, бо я добра пераканаваны, што толькі гэты наш нацыянальны орган —„Беларускае Слова“, каля якога мы, беларусы, будзем гуртавацца, зьдзейсьніць нашыя балючыя пытаньні і пакажа нам той шлях, па якому Беларускае грамадзянства можа дайсьці да нацыянальнага адраджэньня.

З пашанаю
Юрка Чобот.

Wieś Chwojniany gmina Skidel, powiat Grodzieński.

15 кастрычніка 1927 года.

Ад Рэдакцыі: Газэта высылаецца.

Паважаны Пане Рэдактар!

Прашу зьмясьціць у Вашай паважанай газэце наступнае:

Ня гледзячы на тое, што нашы прадстаўнікі Тамаш Асіповіч і Янка Сапоцька вывялі нас з палітычнай партыі Сель-Саюза, я хачу сам—ад свайго імя напісаць некалькі слоў. Я, сябра беларускага Сялянскага Саюзу з вёскі Громовічы, Маладэчанскага пав., Веніцкай гміны, Аркадзі Асіповіч гэтым заяўляю, што не хачу належыць да палітычнай партыі беларускага Сялянскага Саюзу п. Ярэміча і Рагулі і жадаю прылучыцца шчырым сэрцам да Беларускай Нацыянальнай Рады.

З пашанаю
Аркадзі Асіповіч.

Паштовая скрынка.

В. Крук — Грошы атрымалі, газэту высылаем.

Я. Сапоцько — Адказ на Вашу прапазыку атрымаеце ў пісьме.

П. Ластаўка — Газэту высылаем.

П. Янка. — Прапануем лепей пісаць карэспандэнцыі з мейсцовага беларускага жыцьця, за якія рэдакцыя добра аплачвае.

Пётра Гардзёнак, Рамон Стохэль, — пробныя нумары высылаем. Прысылайце падпісныя грошы.

Біржа.

Даляры	8,86—8,90 зл.
Рублі зал.	4,72 зл.
Рублі сяр.	2,92 зл.
Чырвонцы	36,— зл.

Пашырайце роднае слова!

Г-КА.

Маленькі фэльетон.

ЯК ЯНЫ НАСТРОИ РАБІЛІ.

(Абразок з прэсавае багэмы).

У рэдакцыі было нэрвова — сёньня нумар трэба выпушчаць, а „перадавіцы“ няма..

І сэкрэтар, і хронікёр, і іншыя супрацоўнікі, якім матэр'яльна залежыла на выхадзе нумару—непакоіліся і зіркалі на дзьверы, чакаючы на „байкапіса“, якому ласьне і даручана была „перадавіца“.

Адзіны толькі „экспэдытар“, як заўсёды, быў мэланхалічны, туляўся па пакоям з францускай газэтай у руках, дый хіхікаў сабе нешта пад нос...

— Чорт яго ведае?! — размахваючы рукамі падлятаў то да аднаго, то да другога сэкрэтар: — вось... вось... няма яго?!... І кожны раз гэтак?!... Трэба зараз нумар „ламаць“, а яго вось... вось... няма?!...

— Сьпіць яшчэ напэўна,—сумрачна адклікнуўся фэльетаніста.—Але яму што: раз, два — і перадавіца гатова...

— Раз... два?!... Але няма!.. Вось няма! — гарачыўся ўсё сэкрэтар...

— Гуг-гуг-гууу!... Гуг-гуг-гууу! — Пачуўся голасны кашаль у перадпакоі...

— Ну, дзякуй Богу, прыйшоў!.. заявіў сэкрэтар.

— Ну што?! Напісаў?! — накінуўся на „байкапісца“ сэкрэтар...

Але той пакуль адкашляўся, адхаркаўся, адплюнуўся. Пакуль дастаў пудэлкі з табакай і гільзамі, пакуль зрабіў папіросу і закурыў — маўчаў...

— Што, напісаў?! — нарэшце перапытаўся ён абводзячы ўсіх вачыма...

— Наце вам?! Ен ня ведае?! Ці-ж я не казаў?! Вось... вось... Гэтак заўсёды!— і сэкрэтар ізноў пачаў лётаць па пакоі і размахіваць рукамі...

— А перадавіцу, перадавіцу напісалі?!...

— Пе-ра-да-ві-цу?! — і байкапіс ухапіўся за галаву — а каб вас, каб вас?!... Зусім забыўся! А тэма ёсьць?!...

— Вось... вось — пачаў зіркаць на ўсіх сэкрэтар — тэму яму цяперака?!... Нумар трэба зараз „ламаць“, а ён—тэму... Садзіся і пішы!...

„Байкапіс“ абвёў усіх вачыма, крakнуў на ўсё памешканьне і пляснуўся ў крэсла... Але... ізноў палез па табаку і гільзы...

Сэкрэтар развёў рукамі і гэтак сама пляснуўся...

— Ггм!... — прабурчэў сабе пад нос фэльетаністы і няведама чаго: ці хацеў вылаяцца, ці што іншае...

— Хі хі хі!— захіхакаў і забрыкаў ножкамі з за французкае газэты экспэдытар, а рука машынальна палезла ў кішаню...

— Цюць-цік, саб-бачка! — данялося з рэдактарскага кабінэту...

І ўсе ўглыбіліся ў работу...

— Не... Не магу пісаць! — усклікнуў „байкапіс“. Няма настрою і галава не працуе!...

— Што?! — аж заёрзаў на крэсьлі сэкрэтар. Пасьля ўскочыў, падляцеў да фэльетоністага і замахаў перад ягоным носам рукамі...

— Няма ў яго настрою!... Вось, вось... Чулі?! Настрою, настрою няма?!...

— А ты не махай перад чужым носам, перабіў фэльетаністы. — Калі няма настрою, дык пэўне-ж нічога не напішаш...

— Вось... вось.. і ён яшчэ туды?!... Ну гэта не магчыма, паночкі?!... — і сэкрэтар паляцеў у суседні кабінэт...

„Байкапіс“ дэманстратыўна закашляўся і падняўся...

Падняўся і фэльетаністы...

— Ха-ха-ха! — раскаціста няслося з суседняга пакою. — Цюць-цікі, саб-бачкі!...

— Ну што?! Яшчэ настрою няма?! — паказаўся сэкрэтар...

— Няма, дый і баста! — рашуча заявіў „байкапіс“ — і пісаць ня буду!...

— Каб мазгі працавалі, трэба настрой зрабіць, умяшаўся фэльетаністы, зірнуўшы праз пэнснэ на „байкапіса“...

Хэ, хэ, хэ! Зрабіць трэба?!... Настрою няма?! — і сэкрэтар, падміргануўшы, ткнуў фэльетаністага ў бок...

— А пэўне-ж?! — адклікнуўся той. Калі трэба вупушчаць газэту, калі ня можна выпусьціць без перадавіцы, а перадавіца ня можа быць напісана без настрою, дык настрой трэба зрабіць...

— Хэ, хэ, хэ! ну... а колькі на гэта трэба?!...

І дагаварыліся зусім скромна... І пайшлі ў трох...

„Настрой“ быў зроблены нармальна...

„Байкапіс“ на'т сам заявіў, што галава прасьвятлела і што зараз жа ён ідзе ў рэдакцыю і праз гадзіну перадавіцу можна пасылаць у “набор“... Сэкрэтар быў задаволены і стоячы ўжо паціраў рукі і падганяў хутчэй рахунак...

Але...ў гэты момэнт, няведама як, пранюхаўшы, паказаўся стары эсэр, а па ім і прыяцель наш Васютка з новай цікавай паненкай... Сэкрэтар туды-сюды — замітусіўся, зіркануў на „байкапісца“, на фэльетаністага, пасьля маслянымі вочкамі павёў на паненку — палупаў вочкамі, памахаў ручкамі і... ўсеўся..

— Хэ, хэ, хэ!... Настрою трэба?!... Ну рабіце!... чорт вас дзяры! і ён махнуў рукой...

У гэты дзень у рэдакцыі яны не паказаліся, а „байкапіс“ не паказаўся і на другі дзень...

Прыехаўшы галоўны рэдактар застаў перадавіцу не напісанай, газэту не выпушчанай, а працоўнікоў хворымі, з пасалавелымі, чырвонымі вачыма...

На запытаньне, чаму ня выйшла газэта, сэкрэтар ўсё нешта разьясьняў, махаў рукамі, дый ківаў на пустое мейсца „байкопіса“...

— Настрой рабілі,—прабурчэў з свайго мейсца фэльетаніста... Але... перахапілі...

— Так я і ведаў! — Пляснуў дзьвярыма галоўны рэдактар і пайшоў сам пісаць перадавіцу...

І толькі адзіны экспэдытар, як заўсёды, мэланхолічна туляўся с францускай газэтай па пакоям, дый хіхікаў нешта сабе пад нос...

Г—ка.

Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк. І. Баеўскага Вільня, Мостовая 9. Выдавец Беларуская Нацыянальная Рада.